Työ- ja elinkeinoministeriö Neuvostoraportti EU/14/2025-TEM-38

Kerkelä Julia 10.10.2025

Raportti; EU:n kilpailukykyneuvosto 29.-30.9.2025

Kokous

EU:n kilpailukykyneuvosto 29.-30.9.2025 (sisämarkkinat, teollisuus ja tutkimus)

EU:n kilpailukykyneuvosto kokoontui Brysselissä 29.–30.9.2025. Neuvoston istunnon sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa Suomea edusti työministeri Matias Marttinen. Tutkimuskokoonpanossa Suomea edusti elinkeinoministeri Sakari Puisto.

Sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa ministerit kävivät periaatekeskustelun Euroopan kilpailukykyrahastosta. Monissa puheenvuoroissa korostettiin avoimen kilpailun ja laadun sisällyttämistä kilpailukykyrahastoon. Vastaavasti osa painotti myös maantieteellisen tasapainon huomioimista. Esillä olivat myös puhdas siirtymä, teknologiat ja digitaalinen johtajuus, sekä puolustusteollisuuden ja turvallisuuden ulottuvuudet.

Muissa asioissa käsiteltiin Ranskan aloitteesta 2040 ilmastotavoitteen yhteensovittamista Euroopan teollisen kilpailukyvyn kanssa. Esillä oli myös Euroopan teollisuuden vähähiilistämistä kiihdyttävä asetus. Lisäksi esiteltiin Puolijohde-koalition julkilausuma Euroopan siruasetuksen uudistumisesta ja saatiin tietoa alueellisista toimitusrajoituksista. Euroopan komissio tiedotti Euroopan autoteollisuuden kolmannen strategisen dialogin tuloksista.

Ministerilounaalla 29.9. keskusteltiin sisämarkkinastrategian digitalisaatiota koskevan osion täytäntöönpanosta. Lounaalle osallistui myös Enrico Letta.

Komission johtava varapuheenjohtaja Séjourné esitteli oman hallinnonalansa lainsäädännön yksinkertaistamista ja täytäntöönpanoa koskevan edistymisraportin vuoden 2025 seitsemän ensimmäisen kuukauden ajalta. Puheenjohtaja esitteli muut asiat -kohdassa kilpailukykyneuvoston alaan kuuluvien Omnibus-koontipakettien edistymistä. Asiakokonaisuudesta käytiin näkemystenvaihto, jossa jäsenvaltiot esittivät samansuuntaisia huomioita yksinkertaistamisen, hallinnollisen taakan purun ja ehkäisyn sekä huolellisten vaikutusarviointien tärkeydestä.

Tutkimuksesta ja innovaatioista vastaavat ministerit hyväksyivät kahdet päätelmät: tutkimuksen ja innovoinnin merkityksestä EU:n start up- ja scale-up-strategian kannalta sekä unionin kilpailukykyä edistävästä toimintakehotuksesta elämäntieteiden alalla.

Lisäksi neuvosto kävi periaatekeskustelun uudesta Horisontti Eurooppa -ehdotuksesta keskittyen lähetetyn tausta-asiakirjan mukaisesti EU:n kaksoiskäyttö-, turvallisuus- ja puolustustutkimukseen sekä -innovointiin. Kaksoiskäytön mahdollistaminen Horisontti

Eurooppa -ohjelmassa keräsi ymmärrystä ja tukea, mutta myös ohjelman siviilifokusta painotettiin useissa puheenvuoroissa. Herkkyyksinä tunnistettiin mm. vaikutukset kansainväliseen yhteistyöhön ja liitännäisjäsenyksiin mukaan lukien tutkimusturvallisuus sekä uuden hallinnollisen taakan välttäminen.

Maanantai 29.9.2025

Sisämarkkinat ja teollisuus

Lainsäädäntökäsittelyt

Kilpailukykyrahasto
Periaatekeskustelu

Sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa ministerit kävivät periaatekeskustelun Euroopan kilpailukykyrahastosta. Puheenjohtaja toi esille, että Euroopan unioni on jäänyt jälkeen kilpailukyvyssä, teknologioissa, teollisuudessa ja innovaatioissa, ja nyt on aika kääntää suuntaa EU:ssa. Kyseessä oli ensimmäinen ministerineuvoston periaatekeskustelu Euroopan kilpailukykyrahastosta, joka on yksi Tanskan EU-puheenjohtajuuskauden tärkeimmistä prioriteeteista. Puheenjohtaja suuntasi keskustelun kilpailukykyrahaston tärkeimpiin menestyskriteereihin yritysten näkökulmasta, sekä siihen, miten ko. rahoitusvälineiden avulla saadaan mobilisoitua myös yksityistä pääomaa Euroopan teollisuuspoliittisia tavoitteita edistäviin hankkeisiin.

Euroopan komission johtava varapuheenjohtaja Stephane Séjourné alusti keskustelua toteamalla, että Euroopan kilpailukykyrahasto (ECF) sisältää koko investointimatkan tutkimuksesta tuotantoon ja synergian Horisontti Eurooppa-ohjelmaan. Tahtotilana on yksinkertaistaminen ja vaikuttavuus, ja ehdotuksen keskiössä on tuoda yhteen nykyisen EU:n monivuotisen rahoituskehyksen 14 erillistä ohjelmaa. Tämä tukee Euroopan kilpailukykyä. Komissio korosti, että tavoitteena on yksi luukku yrityksille ja pk-yrityksille helpompi pääsy rahoitukseen. Ehdotuksen neljä politiikkaikkunaa mahdollistavat rahoituksen työkalupakin. Ehdotuksen tavoitteena on myös edetä kohti uudenlaista investointikulttuuria, jossa julkinen rahoitus vivuttaa yksityistä rahoitusta ja vähentää yksityisen sektorin riskiä. Ennen kaikkea tavoitteena on yksinkertaistaa rahoitukseen pääsyä ml. pk-yritykset. Kyse on myös kyvystä huomioida nopeat tarpeet ja tilanteet kilpailukykyrahaston kautta.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin jäsenvaltioiden roolia sekä toimeenpanossa että hallinnoinnissa. Monet jäsenvaltiot korostivat laadun ja avoimen kilpailun sisällyttämistä Euroopan kilpailukykyrahastoon. Vastaavasti monissa puheenvuoroissa korostui myös maantieteellisen tasapainon säilyttäminen.

Jäsenvaltioiden puheenvuoroissa todettiin, että rahoituksen tulee olla läpinäkyvää ja selkeää yrityksille, ja että pk-yritykset tulee myös huomioida. Osa jäsenvaltioista peräänkuulutti koko investointimatkan huomioimista. Useat jäsenvaltiot nostivat esille, että Euroopan kilpailukykyrahasto on olennainen yksityisen rahoituksen mobilisoinnissa ja vivuttamisessa.

Puhdas siirtymä, biotalous, teknologiat ja digitaalinen johtajuus olivat esillä, kuten myös puolustusteollisuuden, kaksikäytön ja turvallisuuden ulottuvuudet. Osa jäsenvaltioista korosti, että puolustusteollisuuden rahoituksessa tulee huomioida rajamaat ja erityistarpeet investointien osalta. Muutama jäsenvaltio mainitsi teknologianeutraliteetin tarpeen.

Suomen puheenvuorossa tuotiin esille, että EU:n tulee vastata globaaliin kilpailuun. Painotuksena avainprioriteetit, kuten puolustus ja kilpailukyky. Euroopan kilpailukykyrahastoehdotus on lupaava alku investointimatkalle tutkimuksesta markkinoille pääsyyn ja skaalautumiseen. Rahoituksen perustana tulee olla avoin kilpailu ja korkea laatu. Lisäksi Suomi korosti InvestEU-välineen merkitystä yksityisen rahoituksen vivuttamisessa, valtiontukisääntöjen kunnioittamista, pk-yritysten ml. start up -näkökulmaa,

jäsenvaltioiden roolia suunnittelussa ja hallinnoinnissa sekä biotalouden, tekoälyn, HPC:n kvantin, sirujen, 6G:n sekä avaruus- ja puolustusteemojen merkitystä.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Yksinkertaistaminen, mukaan lukien vuoden 2025 vuotuinen tilannekatsaus lainsäädännön yksinkertaistamisesta, täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta – edistyminen kohti yritysten taakan vähentämistä 25 prosentilla
Keskustelu

Puheenjohtaja totesi yksinkertaistamisen ja hallinnollisen taakan purun olevan sille prioriteetti. Puheenjohtajakolmikko on halunnut tehdä yksinkertaistamisesta todellisuutta pelkän puheen sijaan. Tällä viitattiin osin myös epäviralliseen ECOFIN-neuvostoon.

Komission johtava varapuheenjohtaja Séjourné esitteli oman hallinnonalansa edistymisraporttia ajalta 1–7/2025 keskittyen erityisesti yksinkertaistamiseen ja Omnibus-koontipaketteihin. Komissio kävi läpi myös täytäntöönpanodialogeja sekä erilaisia raportissa mainittuja tarkastuksia ja testejä. Lisäksi esiteltiin lyhyesti Omnibus I-, Omnibus IV- ja Omnibus VI -koontipakettien päätavoitteita ja pääasiallista sisältöä, sekä täytäntöönpanotoimia. Hallinnollisesta taakasta esitettyihin lukuihin viitaten todettiin, että ei voida arvioida lainsäädännön vaikutuksia ottamatta huomioon sen tuomia taloudellisia etuja. Kun katsotaan vaikutuksia, pitäisi olla yleismaailmallinen näkemys siitä, miten kuluja lasketaan ja mitä eri ulottuvuuksia otetaan huomioon. Komissio totesi tässä olevan myös harmaita alueita ja pyysi neuvostoa kiinnittämään huomioita olemassa oleviin [komission] hyviin käytäntöihin kustannusten laskennassa.

Puheenjohtaja piti komission tavoin selvänä, että vaikutustenarvioinnissa on paljon huomioitavaa.

Jäsenvaltiot pitivät yleisesti yksinkertaistamistavoitetta tärkeänä, ja puheenvuorot olivat sisällöltään varsin samankaltaisia: moni korosti yksinkertaistamisen lisäksi tarvetta estää hallinnollisen taakan syntyminen etukäteisesti. Huolellisten vaikutustenarviointien, myös tarkastusten ja testien (*competitiveness check, reality check, SME test*), sekä laajojen julkisten kuulemisten olennaisuutta painotettiin. Samoin yleisesti pidettiin tärkeänä, että pidättäydytään liiallisesta uudesta lainsäädännöstä. Jotkin jäsenvaltiot puhuivat tältä osin pysyttelemisestä aivan välttämättömässä vähimmäismäärässä. Kuitenkin ymmärrystä löytyi myös sille, että joissakin tilanteissa lainsäädäntöä tarvitaan tavoitteiden toteuttamiseksi.

Komission johtava varapuheenjohtaja Séjourné nosti keskustelun päätteeksi esiin, että sääntelyn vaikutukset ovat tavoite itsessään. Puheenvuoroissa mainitut tarkastukset ja testit auttavat vaikutustenarvioinnin monipuolistamisessa ja kertovat esimerkiksi sen, tuleeko lainsäädännöstä lisää taakkaa vai onko kyse yhdenmukaistamisesta. Komissio totesi, että huolellinen vaikutustenarviointi vie aikaa, mikä ei ole yhteensopivaa toivotun aikataulun kanssa viitaten Omnibus-koontipaketteihin. Komission mukaan joissakin tilanteissa pikainen Omnibus-koontipaketti voi olla vaihtoehto sille, että jokin ehdotus vedetään pois. Komissio huomautti, että tarkastukset (*checks*) liittyvät myös neuvoston ja Euroopan parlamentin työhön, kun ne tekevät lainsäädäntöä. Komissio huomauttikin neuvostolle ja parlamentille, ettei trilogineuvotteluissa tule lisätä ehdotuksia monimutkaistavia elementtejä.

Puheenjohtaja totesi lopuksi, että kyse ei ole siitä, tulisiko yksinkertaistaa, vaan siitä, miten tulisi yksinkertaistaa. Kilpailukyvyn vahvistaminen on yksi puheenjohtajan prioriteeteista, ja tähän kuuluu myös Omnibus-neuvottelujen nopea edistäminen. Keskusteluun palataan joulukuun kilpailukykyneuvostossa yleiskatsauksen merkeissä.

Muut asiat

Koontipakettien käsittelyn tilanne
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja esitteli kilpailukykyneuvoston alaan kuuluvien Omnibus-koontipakettien edistymistä: Omnibus I -koontipaketin trilogineuvotteluja valmistellaan, jotta ne voitaisiin aloittaa mahdollisimman pian ja päättää vuoden loppuun mennessä. Omnibus IV -koontipaketissa oli juuri [24.9.] saavutettu neuvoston trilogineuvottelumandaatti. Puheenjohtaja toivoi, että koontipakettien kohdalla voitaisiin säilyttää momentti ja edetä vauhdikkaasti niin neuvoston kuin parlamentinkin puolella.

Komission johtava varapuheenjohtaja Séjourné totesi, että on annettu kuusi koontipakettiehdotusta, joiden tavoitteena on yksinkertaisempi EU-sääntely yrityksille. Komissio nosti esiin, että Omnibus I -koontipaketti on osoittautunut haastavaksi kysymykseksi parlamentille, ja toivoi parlamentin etenevän ripeästi koontipakettien käsittelyssä.

Ilmastotavoitteen 2040 yhteensovittaminen Euroopan teollisen kilpailukyvyn kanssa

Ranska esitteli aloitteensa 2040 ilmastotavoitteen yhteensovittamisesta Euroopan teollisen kilpailukyvyn kanssa. Tavoitteet ilmastopolitiikan ja kilpailukyvyn vahvistamisen välillä tulee saattaa yhteen ja yhteensovittaa. Puheenvuoron käytti noin puolet jäsenvaltioista. Osa jäsenvaltioista toi esiin, että ilmastotavoitteissa tulee huomioida teollisuuden kilpailukyky tulevaisuudessa. Osa ilmaisi vahvan tukensa EU:n ilmastotavoitteille samalla tuoden esille ennustettavuuden merkityksen tehdessä puhtaan teollisuuden investointeja.

Suomi totesi, että puhdas siirtymä on EU:n teollisuuspolitiikan ja kilpailukyvyn ytimessä. Tarvitaan ennustettavuutta ja johdonmukaisuutta, huomioiden teollisuuden uudistuminen, innovaatiot ja globaali johtajuus. Suomi tuki puheenjohtajan tavoitteita saavuttaa sopimus EU:n 2040 ilmastotavoitteesta ja antoi tukensa 90 prosentin nettopäästövähennykselle.

Euroopan teollisuuden vähähiilistämistä kiihdyttävä asetus

Saksa, Ranska ja Italia kertoivat yhteisestä lausumasta koskien teollisuuden vähähiilistämistä kiihdyttävää asetusta (IDAA / IAA). Aloitteen tavoitteena on lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta energiaintensiivisillä aloilla, tukea investointeja ja edistää tulevaisuuden teknologioita. Aloitteessa korostui myös teollisuuden vahvistaminen sekä Euroopassa että eurooppalaisen teollisuuden vahvistaminen globaalissa kilpailussa.

Komission mukaan keskiössä tulee olla taloudellinen turvallisuus ja digitalisaatio samalla kehittäen lupamenettelyitä ja vahvistaen kysyntää.

Perusteettomien alueellisten toimitusrajoituksien lopettaminen

Itävalta, Belgia, Tshekki, Kroatia, Kreikka, Luxemburg, Alankomaat ja Slovenia antoivat tiedotusasian alueellisista toimitusrajoituksista. EU:n sisämarkkinoita tulee tukea ja lopettaa perusteettomat alueelliset toimitusrajoitukset.

Puolijohdealan julkilausuma

Alankomaat esitteli Puolijohdekoalition julkilausuman Euroopan siruasetuksen uudistumisesta. Kaikki EU:n jäsenvaltiot ovat mukana julkilausumassa. Tavoitteena sirusäädöksen uudistaminen ja eurooppalaisen puolijohdeteollisuuden vahvistaminen.

Euroopan autoteollisuuden kolmannen strategisen dialogin tulokset

Komissio tiedotti Euroopan autoteollisuuden kolmannen strategisen dialogin tuloksista. Komission mukaan tarvitaan investointeja, arvoketjujen toimivuutta ja eurooppalaista tuotantoa. Komissiosta tulossa aloitteita.

Tiistai 30.9.2025

Tutkimus

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Päätelmät tutkimuksen ja innovoinnin merkityksestä EU:n start-up- ja scale-up-strategian kannalta
Hyväksyminen

Neuvosto hyväksyi päätelmät. Kolmannes jäsenvaltioista käytti puheenvuoron, joissa nostettiin systemaattisesti esiin start-upien ja scale-upien merkitystä innovoinnille ja EU:n kilpailukyvylle. Jäsenvaltioiden mukaan olosuhteita innovatiivisten yritysten perustamiselle ja kasvattamiselle Euroopassa tulee parantaa mm. tukemalla innovaatioekosysteemien kehitystä, edistämällä rahoitukseen pääsyä (ml. Horisontti Eurooppa -ohjelma, InvestEU ja uusi Scaleup-rahasto) sekä tekemällä lainsäädännöllisestä toimintaympäristöstä mahdollistavampaa ml. hallinnollisen taakan vähentäminen. Komissaari Zaharieva nosti myös esiin rahoituskuilun umpeen kuromisen mainiten nimeltä Euroopan innovaationeuvoston (EIC) sekä tulevista lainsäädäntöaloitteista 28. regiimin ja innovaatiosäädöksen merkityksen start-up- ja scale-up-strategian toimeenpanolle.

Päätelmät unionin kilpailukykyä edistävästä toimintakehotuksesta elämäntieteiden alalla
Hyväksyminen

Neuvosto hyväksyi päätelmät. Puheenjohtaja totesi päätelmien tukevan EU:n tavoitetta olla maailman houkuttelevin elämäntieteiden keskus vuoteen 2030 mennessä. Muutama jäsenvaltio käytti puheenvuoron, joissa korostettiin elämäntieteiden kehittämisen merkitystä paitsi kilpailukyvylle myös ihmisten, eläinten ja ympäristön hyvinvoinnille. Erityistä tukea annettiin pyrkimyksille EU:n johtavaan rooliin kliinisissä tutkimuksissa, osaamisen kehittämisessä ja houkuttelussa sekä toimien nopealle toimeenpanolle.

Lainsäädäntökäsittelyt

Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma 2028–2034
Periaatekeskustelu

Neuvosto kävi periaatekeskustelun Horisontti Eurooppa -ehdotuksesta keskittyen lähetetyn taustaasiakirjan mukaisesti EU:n kaksoiskäyttö-, turvallisuus- ja puolustustutkimukseen sekä -innovointiin. Komission ehdotus mahdollistaisi kaksoiskäyttötutkimuksen kauttaaltaan puiteohjelmassa, sekä puolustusalan start-upien tukemisen rajatusti EIC:n Accelerator-instrumentin kautta. Puheenjohtaja taustoitti keskustelua kuvaamalla muuttunutta geopoliittista tilannetta ja siteeraamalla asiantuntijaraportteja, joissa suositellaan kaksikäytön mahdollistamista T&I-potentiaalin täysimääräiseksi hyödyntämiseksi. Jos siviili- ja puolustuspuolen tutkimus- ja innovaatiotoiminta pidetään tiukasti erillään, on vaarana, että Eurooppa jää jälkeen puolustuspuolen sovellusten kehittämisessä.

Yleisesti jäsenmaat pitivät kaksoiskäytön mahdollistamista tarpeellisena vastauksena muuttuneeseen geopoliittiseen tilanteeseen. Muutama jäsenvaltio sen sijaan ilmaisi, ettei tue puhtaasti puolustussovellusten tukemista Horisontti Euroopasta. Myös ohjelman pääpainon säilymistä siviilitutkimuksessa nostettiin esiin. Lisäksi kaksoiskäyttötutkimuksen määritelmän selkeyttämistä peräänkuulutettiin ja erilaisista muutoksen tuomista herkkyyksistä ja haasteista todettiin, että avoimen tieteen periaatteita pitäisi pyrkiä edelleen varmistamaan ja kansainvälistä yhteistyötä jatkamaan. Toisaalta tulee olla työkalut suojata hankkeita ulkoiselta vaikuttamiselta, eikä hallinnollinen taakka saisi kasvaa.

Suomen puheenvuorossa korostettiin, että Euroopan kilpailukyvyn ja kokonaisturvallisuuden vahvistaminen edellyttää tutkimuksen ja innovoinnin tukemista, myös kaksikäyttöön soveltuvien ratkaisujen osalta ja toivotettiin tervetulleeksi Horisontti Eurooppa -ehdotus tältä osin. Suomelle olennaista on, että rahoitus perustuu avoimeen kilpailuun ja ekselenssiin. Puolustusalan sovelluksiin keskittyvien

hankkeiden rahoituksessa on tärkeää varmistaa, että hallinnollinen taakka on oikeassa suhteessa riskiin ja että toimeenpano on mahdollisimman yksinkertaista ja nopeaa.

Muut asiat

Komissio esitteli vuosittaisen edistymisraportin yksinkertaistamisesta, täytäntöönpanosta ja valvonnasta. Lisäksi komission esitteli tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureja koskevan strategian, jonka tavoitteista ministerit kävivät epävirallisen lounaskeskustelun.

Suomen edustajat

Työ- ja elinkeinoministeriö

työministeri Matias Marttinen
erityisavustaja Jaakko Aromaa
hallitusneuvos Mikko Holm
johtava asiantuntija Maija Palmu

elinkeinoministeri Sakari Puisto
teollisuusneuvos Maija Lönnqvist
johtava asiantuntija Riikka Astala

Valtioneuvoston kanslia
EU-erityisasiantuntija Isabella Paju

Suomen pysyvä edustusto Euroopan unionissa, Bryssel
pysyvän edustajan sijainen Lauri Hirvonen
Mertens Matias Kallio
erityisasiantuntija Niina Nurkkala
erityisasiantuntija Nina Alatalo
erityisasiantuntija Lauri Wilenius